

« ИНСОН ВА ҚОНУН »

КУШ — ЭДИЛЛИКТЕ!

Газета 1996—жыл
1-сентябрден
шыға баслады.

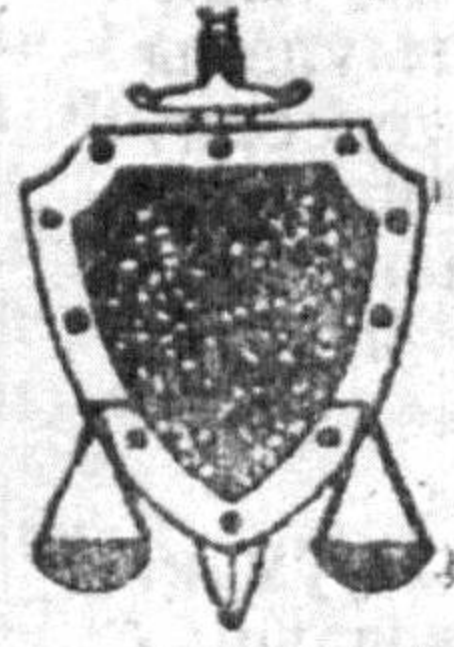
№3 (10)

1997 жыл

14-ЯНВАРЬ

СИИШЕМБИ

сатыўда еркин баҳада

АДАМ ХАМ АНЪЫЗАМ

ҚАРАҚАЛПАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ХУҚЫҚ ҚОРҒАУ УЙЫМЛАРЫНЫҢ ЖӘМИЙЕТЛИК—ХУҚЫҚЫЙ ГАЗЕТАСЫ

ЎРНАК БЎЛИШМОҚДА

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
КОНСТИТУЦИЯСИ

XI-боб. Фуқароларнинг бурчлари
52-модда: «ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИ ХИМОЯ ҚИЛИШ—ЎЗ-

БЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ХАР БИР ФУҚАРОНИНГ БУРЧИДИР. ФУҚАРОЛАР ҚОНУНДА БЕЛГИЛАНГАН ТАРТИБДА ХАРБИЙ ЁКИ МУҚОБИЛ ХИЗМАТНИ УТАШГА МАЖБУРДИРЛАР.

Айнан шунинг учун ҳам давлатимиз мустақилликка эришган илк кунларда ноқ, унинг дастлабки ҳуқуқий ҳужжатларида ҳарбий муассаса ва ўз Қуролли Кучларимизни ташкил этиш кўзда тутилди. Уларнинг Конституциявий вазифаси эса Ўзбекистон Республикаси давлат суверенитети ва ҳудудий дахлсизлигини, халқимиз тинч ҳаёти ва ҳавфсизлигини ҳимоя қилишдан иборатдир.

Ўтган 5 йил ичида Қуролли Кучларимиз Олий Бош қумондонлигининг бевосита раҳбарлиги остида, Олий Мажлис ва Республика ҳукуматининг иштироки, вазирликлар, идоралар, маҳаллий ҳокимият органлари, Ўзбекистон ҳаққининг ёрдамида мавжуд ҳарбий структура, малакали кадрлар, ҳарбий техника, қурол-аслаҳалар сақланибгина қолмасдан, балки бизнинг ҳарбий ишдаги муваффақиятларимиз сезиларли даражада кенгайди ва кўпайди.

Авваламбор, Қуролли Кучларнинг қудратли ҳуқуқий базаси ташкил этилди. Давлатимиз мудофа қобилиятини таъминлаш, ҳарбий ва муқобил хизматни амалга ошириш борасида давлат, жамоат ва бошқа органлар, ташкилотлар ва фуқароларнинг ҳуқуқ ҳамда мажбуриятлари Конституция ва қонунчилик даражасида аниқ белгиланди.

Ўзбекистон Республикасининг қонуний тасдиқланган ҳарбий Доктринаси Ўзбекистон Республикаси мудофаа сиёсатининг асоси ва миллий ҳавфсизлик концепциясининг таркибий қисми бўлиб, у ташки сиёсат, давлатлараро муносабатлар, уруш ва тинчлик муаммоларига бўлган принципиал янги ёндашишларга асосланган.

Беш йил давомида Қуролли Кучларнинг мутлоқ янги тури барпо этилдики, унда умумқўшни қўшилмалари билан бир қаторда ҳаракатчан кучлар қисмлари тузилди. Ҳарбий Ҳаво Кучлари,

Ҳаво Ҳужумидан Мудофаа, махсус қўшинларда сон ва сифат жиҳатидан ўзгаришлар бўлди. Мавжуд қўшинлар гуруҳлари Ҳарбий доктрина талабларига жавоб беради ва мамлакатнинг қуролли ҳимоясини таъминлаш имконини беради.

Республика раҳбарияти раҳматликларига жавобан, мамлакат ҳавфсизлигини таъмин этиш йўлидаги ўз маъмулиятини теран идрок этган Қуролли Кучларимиз шахсий таркиби 1996 ўқув йили якуний натижалари кўрсатганидек, ўзларига юклатилган вазифаларни шараф билан бажармоқда.

1996 йилда бутун қуролли кучларимизда, шу жумладан бизнинг ҳам ҳарбий қисмимизда жанговар ва ижтимоий сиёсий тайёргарликни ошириш борасида кўпгина ишлар қилинди. Шу давр ичида ўтказилган машқлар бўлиналарнинг жанговар тайёргарликни, офицерларнинг касб маҳоратини ҳаёлом даражада оширди. Кўпгина офицерларимиз, оддий аскар ва сержантларимиз ўз олдида қўйилган вазифани—Ватани ҳимоя қилиш вазифасини бажаришида ўрнак бўлишди.

Булар И. С. Турсунов, У. Қ. Жўрабоев, С. Х. Тўрақулов, С. К. Ҳимматовдир. Бу улўғ санга олдида Қарақалпоғистон Республикасида истиқомот қилувчи онахонларимиз ва отахонларимизни Ўзбекистон Қуролли Кучларимизни, акахонларимиз ва укахонларининг 5-йиллиги билан табриклаймиз. Сизларга ҳар доим бахт ва омад ёр бўлсин, соғ ва саломат бўлингиз, азизлар.

А. Д. НАВРУЗОВ,

аскарий қисм командирининг шахсий таркиб билан ишлаш бўйича ўринбосари, офицер.

Суратта: А. Д. Наврузов иш вақтида

ҚИЗГИН ТАБРИКЛАЙМАН

Мен 1995 йил 10 октябрь кунини Самарқанд вилояти Оқ-дарё туманидан ҳарбий хизматга чақирилдим. Хизматни ҳаво ҳужумидан халқимизни ҳимоя қилиш бўлимида бошладим. Командирларимиз Ш. Усмонов, П. Е. Ергунусов ва бошқалар ёрдам бериб келмоқда, қишги ўқув машғулоти 1996 йилнинг декабрь ойидан бошланди. Ўқув машғулоти иссиқ ва ёруғ хоналарда, далада ўтказилмоқда, ётоқхоналар иссиқ, ёруғ ва озода, шароитлар етарли рангли телевизор, магнитофон, шахмат-шашкалардан ўз вақтида фойдаланамиз. Якшанба кунлари концертлар, кинолар ва ҳар хил қизиқарли ўйинлар ўтказилади. Аскарлар ошхонасида овқатлар яхши ҳар хил таомлар берилади.

Мана шу фурсатдан фойдаланиб командирларимизни, аскарларимизни, халқимизни, ота-оналаримизни, ака-укаларимизни, ва она-сингилларимизни ва Қарақалпоқ халқини шу билан бирликда қуролдош дўстларимни 14-январь Ватан ҳимоячилари кунининг 5-йиллиги билан чин юракдан табриклайман.

Сирожиддин ҲИММАТОВ,
Катта сержант

МУНОСИБ КУТИБ ОЛДИК

Мен Наманган вилояти, Чартоқ туманидан ҳарбий хизматга чақирилдим, ва ҳарбий хизматни бошладим. Бизнинг бўлимида ҳарбий ҳаво ҳужумидан ҳимоя қилади. Ҳозир 1997 йилги ўқув ўрганиш машғулоти бошланди. Қисмимизда ҳамма шарт-шароит яратилган. Бизнинг яхши дам олишимиз учун рангли телевизор, яхши жиҳозланган дам олиш хонаси, бизнинг хизматимизда ётоқхоналаримиз ҳам тоза ёруғ ва озода.

Ҳар кунини 3-маҳал иссиқ овқат, нон, чой, кампот, ёғ, берилади, овқатларнинг мазаси яхши.

Мана ҳозир қуролли кучларимизнинг 5-йиллик тўйини нишонламоқдамиз. Бизнинг бўлимида ҳам бу байрамни муносиб кутиб олиш учун ҳаракат қилиб жанговар тайёргарликни бошлаб юборди. Бу машғулотда бизга бўлимида командир Ж. Сугуров катта ёрдам берапти. Мен бутун қисмимиз офицер ва аскарларни Қуролли кучларимиз 5-йиллиги байрами билан чин юракдан табриклайман. 1997 йил жанговар тайёргарлиги намунали тугаллашга тилакдошман.

Улўғбек ЖУРАБОВЕВ,
оддий аскар

ОМАДЛАР ЁР БЎЛСИН

Ўзбекистон Республикаси ўз мустақиллигига эришгач Республика ҳудудида жойлашган Собит Совет Армиясининг ҳарбий қисмларини ўз тасавурига ўтказиб, улар асосида Ўзбекистон Қуролли Кучлари ташкил этилди.

Ўтган 5-йил давомида қуролли кучларимизда жуда кўп ўзгаришлар бўлиб ўтди. Ҳозирги кунда Қуролли кучлар шахсий таркиби янги ҳарбий кийим-кечак, янги замонавий қурол ва техника билан таъминланган.

Қуролли кучларимиз фақат Ўзбекистон ҳудудида эмас, бутун Марказий Осиё региони бўйича тинчлик ва барқарорлик нафолати бўлмоқда.

Бизнинг ҳарбий қисмда аскарлар учун қўлай шарт-шароитлар яратилган ва зарур нарсалар билан таъминланган.

Мен Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучлари шахсий таркибини, уруш фахрийларини, ўзини Ватан ҳимоячиси деб билган барча юртдошларимизни 14-январь Ватан ҳимоячилар кунини билан табриклайман ва сиҳат-саломатлик тилайман. Шарафли ва маъсулиятли ишларида омадлар тилайман.

И. С. ТУРСУНОВ,
Офицер

14-ЯНВАРЬ—ЎАТАН ҚОРҒАҒУШЫЛАР КҮНИ

Ўатанды қорғау исенимли қолларда

Жаздың ақыры ҳам гүздің басында Ўатанымиз сақшыларының бир топары НАТО ның «Парахатшылық жолындагы бирлик» дәстүри дөгериндеги АҚШ та өткерилетүгын «Кооператив оспрей-96» (оспрей-теңиз бүр-кити) тынышлықты, парахатшылықты сақлау халық аралық әскерий шынығыуларда да усы дәстүр дөгеринде америкалы әскерлер менен биргеликте мәмлекетимизде өткерилетүгын «Уль трабаланс»-96» деп аталған өз-ара тәжирийбе алмасуу, әскерий оқыу-шынығыуында да табыслы қатнасуы Күраллы Күшлеримиз тарийхында әхмийетли уақыя болды. Жақында әскерлеримиз гезектеги оқыу жылын да айрықша дәрежедеги көрсеткишлер менен жуўмақлады.

Бул 1996-жыл Сахыпқыран Әмир Темурдың 660 жыллығы дүнья жүзинде халық аралық жағдайда, мәмлекетимизде болса Өзбекстан Ғәрезислигиниң 5 жыллығы кең көлемде белгилениуи, ҳәр бир хызметкердиң оқыу шынығыуларына болған шеберлигин, талапшандығын арттырыуда өзине тән үлкен әхмийетли бар. Өзбекстан жауынгерлери өз халқының тынышлық ҳам парахатшылық жолында Ўатанымиз исенимли қорғаушылары екенликлерин, әскерий-оқыу шынығыулардың жуўмақлаушы басқышында дәлиллеуге ҳәрекет етти. Нәтийжелерде жоқары болды. Биз усы мақалада жуўмақлаушы сынақ әскерий оқыу-шынығыуларынан айырым көринислерди келтирип өтпекшимиз.

ДЫҚҚАТ, ТРЕВОГА!

Таң сәхәрде, яғный азаны саат 5 те лейтенант М. Пархамчукниң «Рота, подъем!» деген буйрыгы жаңгырыуы менен жауынгер-десантшылар дәрриу сапқа дүзилди. Вундай аўхал жауынгер-десантшылар турмысында биринши мәрте жүз берип атырған жоқ, ойткени олар ҳәр қандай шарапта да бәрха урысқа таяр халында болуы керек. Бир неше минуттан соң лейтенант А. Муминовтың қарауындагы жауынгерлер урысқа таяр жағдайда, белгиленген орынға атланды. Оқ атыу майданы болса жақын емес еди.

Жылдам исленип атырған ҳәрекет арқасында еле жетерли тәжирийбеге ийе болмаған қуралласлары толық

күш пенен урысқа киргенше сержант А. Базаров ҳам қатардағы әскер Б. Рахманов оқ атыу тоқкасын ийеледи. Олардың көрсеткен ерликлерин ҳәтте тексеріушилерди ҳам белгили қәнигели офицерлердиң де итибарын қаратты. Базаров ҳам Рахманов нышаналарды анық алып, ҳеш қәтелликке жол қоймаған еди. Сондай-ақ олардан сәл кейинрек оқ атыуға кирискен қатардағы әскер Т. Иделаев ҳам онын қураллас дослары да ҳә демай-ақ нышаналарды дәл аты.

Аўа, парашютшы-десантшылардың әскерий мийнети жеңил емес. Бул жуўмақлаушы сынақ әскерий оқыу шынығыулары. Бирақ усы жуўмақкершиликти терең сезинип билиу (оны түсиндириуде бөлимше баслықларының үлкен мийнети барлығын айтиуымыз лазым). Армия кешеге гана бала болып жүрген тәжирийбесиз жигитлерди, шыныққан, шыдамлы, мәрт, өз күшине исенген жауынгерлерге айтандырып атыр. Қысқаша етип айтқанда урыста жеңиске ерисиу ушын не зөрүр болса, парашютшы-десантшылар усы қәсийетлерди өзінде қәлип-лестирген.

ЖУДӘ ҚЫИЫН ЖАҒДАЙДА

Лейтенант Д. Краснов хызмет етип атырған разведкашылар бөлими «душпан» ның барыуы қыйын болған тау ишкерисиндеги жайласқан әхмийетли жерлерди ийелеу тапсырмасын алды.

Бул топарлардың тийкарын тәжирийбелли қәнигелер сержант В. Латипов, қатардағы әскер В. Ким шөлкелестирди. Олар жеке-жеке қол менен алысуы усылың қолланып, шынығыулар дауаында жүзеге келген жоқары дәрежедеги атыу ҳам тактика көнликпелерин қолланып, тапсырмаларды анық белгиленген мүддет ишинде орындау менен бирге техникалық жақтан да таярлықлары айрықша дәрежеде екенликлерин дәлилледі. Аўа, разведкашылар бөлимине тазадан келген әскерлерге кимнен нени үйрениуи ҳам кимге теңлесуи кереклиги ушын бул жерде тийкар жетерли.

ЖАУЫНГЕР МАШИНАЛАР ГҮЛДИРЛИСИ АС-ТЫНДА

Бес жүз елиу биринши, мен үш жүз отыз үш инши, урысқа таярмаң

Әлбетте, әхмийетлиси жуўмақкерли тапсырма алдында ҳәр ким өзине тән қәуипленуи, бийтақатлануи болуы тәбийий жағдай болса да аға лейтенант Хайдар Эргашев радио байланыс тарауы арқалы өз қол астындағылардың жоқарыда көрсетилген ҳәрекетке таярлығы жақындығы хабарын еситиуден, «Алга!» деп қысқа буйрық берди. Аға лейтенанттың дауысында тапсырманы айрықша дәрежеде орындауға болған исеним бар еди.

Командирдиң буйрыгы менен жауынгер полат машиналар сап тартып полигон жымжыртлығын бузып, алдыңғы сызыққа «душпан» үстине топылды.

Вундай уақытта рота ҳәрекетин анық бақлау ҳәр бир минутты босқа жибермей, уақыт пенен белгиленген барлық басқышларға жауынгер тәртіпте жайласуу жүдә әхмийетли, Әскерлерге машиналардың оң ҳам шеп қанатларын басқарып баруы керек болды. Сержантлар И. А. Иномов ҳам М. Мамарасуловқа жоқары жуўмақкершилик жүкленген еди. Машиналардың жауынгер сызық бойлап келиуи де табыслы жуўмақланды. Енди ҳүжимге өтиу уақыты жеткен еди.

— Мен үш жүз отыз үш инши Жер!

Жауынгер десант машиналары тезликти пәсейитти, оқ өтпес есиклер ашыды ҳам рота автомат ҳам пулеметлерден оқ атыуға киристи. «Ура!» дауыслары астында оқыу гранаталары «душпан» ның алдыңғы сызық траншеяларына атылды ҳам сол уақытта тапсырма орынланды.

Бақлаушылар тапсырма орынлануы менен «Ч»ға яғный уақытқа қарады. Хәм-меси орнында, тапсырма белгиленгендей, минутына шекем өз уақытында бежерилди.

Нышанды көрип турман, ҳүжимге өтемен!

«Хауа!» командасы берилуи менен гүмис рең «полат қус» ушыу-қоныу бетон майданынан тынық ҳам көк аспанға көтерилди.

Жауынгер басқаруы бөлими капитаны Абдужалил Тошматов бақлау пунктине (КП) ушыушының мақсетке, нышанаға анық баруы ушын көрсетпелер берип атыр.

— Аға лейтенант Николай Малютин менен ислесиу жеңил,— дейди ол. Николай

бәрхама хош кеуилли, зийрек ҳам мәрт.

— Жақыйқағында да солай, көрсетпе берилуи менен Николай есап берди.

— Нышананы көрип турман Урып түсириу ушын ҳүжимге баратырман. Тапсырма орынланғаннан соң, жуўмақлаушы оқыу шынығыулары анықланады. Қатаң тексеруи бас штабының уәкили В. Мавринниң қатнасуында өткерилди. Аға лейтенант Н. Малютинниң ҳәрекетлери қәтесиз деп табылды.

Бақлау, тексеруи жуўмақлары 1996-оқыу жылында әскерий ушыушылардың жауынгер таярлық көнликпелери сезилерли дәрежеде арқанын көрсетти.

ҚӘДИРЛИ ҚУРАЛ

Егер урыста мотооқышларға қыйын шарапт жүзеге келсе, батальон командири буйрық берди ҳам жәрдемге АГС-17 ни басқаруышы топар жетип келди. Бул қәдирли қурал «душпан» күшиниң тек гана ашықлықтағы оқ атыу тоқкаларын бөлким окоп типиндеги жер астына жасырылған тоқкаларына да зыян беруи имканиятына ийе. Ол қысқа ҳам узақ аралықларға оқ атады. Оннан «душпан» үстине жауылатуғын гранатаның ҳәр бири жети метр радиуслы көринисти пайда етеди.

Вундай қуралды тек гана исенимли ҳам тәжирийбеллилерге гана тапсыруи мүмкин. Жуўмақлаушы оқыу шынығыуларында нәубетши сержант Қахарман Махмуджанов ҳам оның жәрдемшиси қатардағы әскер Жәхәнгир Жораев өне усындай исенимди ақлады.

— Тексеруишилер лейтенант Ф. Нармуратовтың қол астындағылар жоқары таярлыққа ийе екенлигин көрсетти, дейди жуўмақлаушы бақлау оқыу шынығыуларын өткизген майор Н. Юсупов өз пикирлерин бизге баян етип. — Жақыйқый урыс майданында да оларға исенсе болады.

БӨЛИМДЕГИ ЕҢ ЖАҚСЫ СЕРЖАНТ АРТИЛЛЕРИЯШЫЛАРЫ.

Артиллерияшылардың жуўмақлаушы оқыу бақлау шынығыуларымыз наводкашы киши сержант Әдил Султанов, механик айдаушы киши сержант Абдусалам Мусаматов, қатардағы әскерлер Қабил Жорабаев ҳам Бахтияр Ташбаевлар жоқары дәрежедеги физикалық таярлыққа, устаз талаптары билимине жақсы ийе екенлигин көрсетти. Ең әхмийетлиси сержант И. Амирбековтың жоқары да айтылған артиллерия топары дала шарапта барлық оқыу-жауынгер тапсыр-

маларды жоқары жуўмақкершилик пенен орындап бөлимде ең жақсы деген атқа миясар болды.

ТАНКЛЕР ӨТЕ АЛМАЙДЫ

Бақлау-оқыу шынығыуларында гранатаметшы қатардағы әскер Закир Нарбаевқа еки тийкаргы нышананы жоқ қылуы жүкленген еди. Олар баржоғы 50 минут пайда болған ҳәрекеттеги танк бронотранспортер еди.

«Урысқа!» деген буйрық жақлады. Қатардағы әскер З. Нарбаев жәрдемшиси менен алға талпынды. 50 метр аралыққа жууырып барып, биринши нышананы сезди. Дәрқал тоқтап гөзледі. Күшли жарылуы нәтийжесинде «душпан техникасы» истен шықты. Биринши граната менен-ақ нышананы қәтесиз урыудың өзи жоқары бақадан дөрек береді. Соған қарамай Закир өз жәрдемшиси менен бир минут та босапай, тапсырманың екнши бөлимине киристи. Бронетранспортер көриниуи менен ол да биринши граната менен-ақ «гүм» етилди.

ИЛАХИИ СЕЗИМ

Жуўмақлаушы бақлау оқыу шынығыулары соны көрсетти, әскерий бөлимлерде елимиз қорғаушыларының ҳәр түрли таярлығын айдынлауға ата-бабалардың руухый, мәдени тарауындағы бай тарийхий мийрасынан пайдалануға да үлкен әхмийет берилип атыр.

Әсиресе, жәмийетлик сиясий оқыу шынығыуларында ўатан сақшыларының қәлбинде миллийлик, ўатан менен мақтануы, миллий мийрасларға ҳүрмет пенен қарау сезимлерин қәлипестирюи ушын үлкен итибар қаратылмақта. Әскерлер сөзи менен айтқанда «Ўатанды сүйиу әскерлердиң биринши қуралы». Сол себепди Әмир Темурдың 660 жыллығы кең көлемде сән-салтанат пенен өскерлеримиз Сахыпқыранның әскерий урыс-усылары жақынды көп мағлыұматларға ийе болды.

Улыұма алғанда бөлим ҳам бөлимшелерде гезектеги оқыу жылы табыслы жуўмақланды. Жуўмақлаушы оқыу бақлау шынығыуларын да әскерий хызметкерлердиң жоқары нәтийжелерге ерисиуинен сондай жуўмақ келиуи мүмкин. Елимизде ҳүким сүрип атырған парахатшылық, тынышлық ҳам Ўатанды қорғау-исенимли қолларда.

В. КАЛОШИН.

Әскерий журналист, подполковник.

Р. ЖУМАЕВ.

«Халқ сузи» газетасының хабаршысы.

«02 ХАБАРЛАЙДЫ.»

КҮИЕЗИН ӨЛТИРГЕН ХАЯЛ

5-январь 1997 жылы, саат 12.30 да Хатеп колхозында жасаған, усы колхозда экономистиң жәрдемшиси, 1956 жылы тууылған Кенжеғалий Мухановтың өли денеси өз үйиниң алдындагы кладовкасынан табылды. Көзден өткергенде оның басында жарақаты бар. Оператив тергеу жумыслары нәтийжесинде оны өзиниң хаялы, жумыста жоқ 1960 жылы тууылған Оразгул Мухтасова лом менен өлтиргенлиги анықланды ҳам ол усланды. Өзбекстан Республикасы Жынаят Кодексиниң 97 статьясы 2-бөлими менен жынайы иси қозғатылды.

ЖЫНАЯТШЫ УСЛАНДЫ

22-декабрь 1996 жыл Нөкис қаласында аўыр ақыбетли жол транспорт ҳәдийсесиндеги М. Қуандықовты, А. Махамбетованы ҳам баласы Т. Адилбаевты қағып кеткенлиги бойынша Тахна-таш қаласы Молодая

гвардия көшеси 8-жайда жасаушы ун комбинатында иси, 1960 жылы тууылған Тақатар Төреғалиев мәс халында ВАЗ—2106, мәмлекетлик белгиси Е 76—61 КП автомашинасында қағып кеткенлиги анықланды ҳам ол усланды.

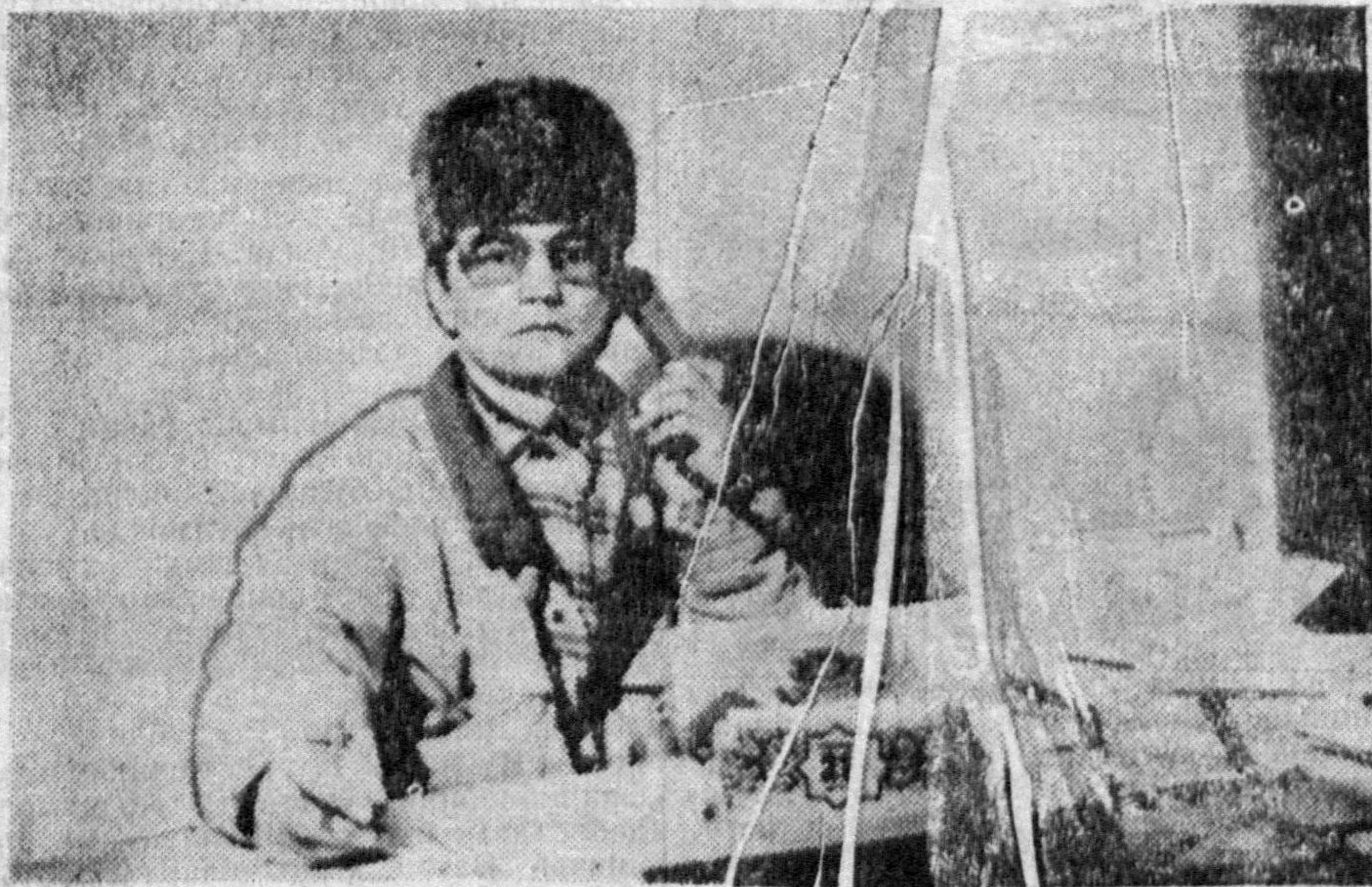
Хожели районы.

Наркотик заттың табылуы

11-январь 1997 жылы саат 12.30 да Найман колхозы 8 бригадада жасаушы жумыста жоқ, 1976 жылы тууылған А. Аннаев 150 сўмга 1 пакет анаша сатпақшы болғанда усланды, ҳам оның қалтасынан 250 грамм анаша табылды.

Нөкис қаласы Зәхәрлениу

11-январь 1997 жылы, саат 9.30 да М. Аўезов көшеси 34 жайда жасаушы Нөкис қалалық ҳақимиятында бухгалтер, 1977 жылы тууылған Лола Қутлымуратова уинде билместен тарақадарисин жеп, зәхәрленип емлеуханасына түскен.

Прокурор Ибрайым Дәулетов Тахтакопир районында өзиниң ҳадал мийнети адамгершилиги менен көзге түсип киятыр.

Сүў ретте: Тахтакопир районының прокуроры Ибрайым Дәулетов жумыс уақытында.

Урлықтың түби — қорлық

Халқымыз «Урлықтың түби-қорлық» деп бийкараға айтпаған. Шынында да инсан деген ұллы атқа дақ түсіріуші, ел-халық алдындағы абырайыңды пәсейтпін, көпшілікте рөзеп сезімлерін оятыушы урлық іслеу сыяқлы жарамсыз иллет пенен шұғылланыу бизиң халқымызда ең бир кеширилмес гүналардың, аўыр жынаятлы ислердің бири болып есапланады.

Биреудің қадал мийнети менен тапқан мал-мүлкін мийнетсиз бир заматта өзники етип жеңил жол менен дүньяға ийе болғысы келетуғынлар еде көп ушырасады. Урлық іслеу сыяқлы социаллық иллет сонғы уақытлары айрым пуқараларымыз арасында жиий жиий ушырасып келмекте. Әсиресе бул жарамсыз әдет пенен көбирек жаслардың шұғылланыуы сөзсиз, өкиншилл жағдай.

Жасларымыздың, әсиресе өмирге мустақил қәдем қоя баспаған жас өспиримлеримиздің урлық ұсаған жарамсыз иллетлерге қол урыуларының себеби неде? Бизин

пикиримизше оның себеплери хәр қыйлы. Солайда ен баслысы оларға берилетуғын тәрбияның еде жетерли болмауында. Жәмийетлик шөлкемлер, мектеп, шаңарақ, ата-аналар, мәхәлле белсендилериниң бул тараудағы ислери қанаатландыралы дәрежеде емес. Дурысынан келгенде басым көпшилигимиз жаслар тәрбиясына, олардың келешек тағдирине оғада бийпәрұамыз.

Мине тап усындай бийпәрұалықтың ақыбетинен жаслар арасында урлық іслеу менен шұғылланыу фактлери көбирек орын алып киятыр. Әсиресе буны судларға келип түсип, қаралып атырған ислерден де айқын көриуге болады. Созимизге мысаллар келтирип өтейик. Мәселен, усы жыл 26-март күни ашық суд мәжилисінде Озбекстан Республикасы Жынаят Кодексиниң 165-статьясының 2-бөлими «в» пункти менен айыпланған Тазабай Қоштерев және Қурманғалый Сақтапович Убайдуллаевлардың жынаятлы исин қарауымызға туура келди. Қоңырат районының «Хорезм» жәмәетлик

хожалығында жасап хәм ислеуши бул пуқаралар әйне күш-қарыуына толысқан, енди 22-23 бәжәрдің жүзин көрген жаслар. Бул еки жас өз-ара жынайы тил бириктирип, урлық іслеуді мақсет еткен. Усы нийетин иске асыруы мақсетинде өзлериниң ауылласы Балтабай Оемуратов деген пуқараның атызында байлаулы турған 4 жасар сыйырын 1995-жылы 25-ноябрь күни түнги саат 10-лар шамасында хеш кимге билдирмей урлап алып кетеди, хәм сатыу ушын таң қараңғысында мал базарына өкелген. Бирақ оларға бул малды пуллау несип етпеди. Базарда жәбиркештиң ағайинлериниң бири малды танып олардың қолынан малды алып қойды хәм ийесине қуыстырды.

Суд мәжилисінде қылмыскерлер Тазабай Қоштерев, Қурманғалый Убайдуллаевлар айыбын толық мойылауға мәжбүр болды. Судтың әдил хүкимине мууапық олар нызамлы түрде тийисли жазаларын алды. Яғный Тазабай Қоштерев 3 жыл, ал Қурманғалый Убайдуллаев

1 жыл 6 ай мүддетке еркинен айырылды.

Қазақстан Республикасы Омбы районының пуқарасы 17 жасар жас өспирим Мейрамбай Қасымович Жақсылықовта жынаятлы иске қол урды. Ол усы жылдың 16-январы күни кешки саат 8-9-лар шамасында Қоңырат қаласындағы «Береке» акционерлик жәмийетиниң №1-дүканына әйнекти сындырып кирип урлыққа түседі. Дүкан ишинен хәр қыйлы затлар урлау арқалы улыўма 6946 сомлық материаллық зыян келтириуде айыпланып, иси судқа өткерилди.

Қылмыскер Мейрамбай Жақсылықов судқа өз айыбын толығы менен мойылап, өзиниң семья жағдайының төменлигине байланыслы урлық іслеуге мәжбүр болғанығын, буннан кейин урлық пенен шұғылландыруының айтып, өзине жеңилрек жаза қолланыуды сораиды... Ол Озбекстан Республикасы Жынаят кодексиниң 169-статьясының 3-бөлиминиң «б» пункти менен 5 жыл мүддетке қамақ жазасына хүким етилди.

«Арақ ақылдан аздырады» дегендей Қоңырат қаласының Ю. Шәрипов көшеси №6 жайында турыушы пуқара Амангелди Сағындықов арақ ишкен мәс қалында қылмыс-

қа қәдем қойды. «Шайтан жолдан аздырған» бул жас жигит ақыры не боларын ойлап көрместен, өзи менен бир көшеде турыушы пуқара Әуелбай Қошқаровтың үйине келеди. Үйде хәшкимниң жоқлығынан пайдаланып, әйнекти сындырып ишке кириди. Үйден, улыўма баҳасы 1390 сомлық болған затларды урлап шығады хәм айрымларын сатады. Ойланбай басылған қәдем, мәсликтің кесапаты мине, оны судтың қурсынине отыруға мәжбүр етти.

Усындай қылмыслары ушын Мойнақ районы Бердақ көшесиниң №62 жайында жасаған Азат Нурмаханов, Хожели қаласы У. Юсупов көшеси №2 жайда жасаған Совет Раховларда әдил суд тәрәпинен тийисли жазаларын алды.

Жынаятшы хеш уақытта жазасыз қалмайды.

Деген менен хәр қыйлы көрнистеги жынаятларды болдырмау, алдын алыу, жынаят іслеушилерге қарсы үзликсиз гүрес алып барыу жәмийетимизде жасаушы хәр бир сап хұжданлы пуқараның әдили миннети екенлигин естен шығармайық дослар!

Рахила ҚУРБАНОВА
Қоңырат районлық судының баслығы

14-ЯНВАРЬ — УАТАН ҚОРҒАУШЫЛАР КҮНИ

Суратта Амударё туман мудрофа ишлар бўлим бошлиги ўринбосари катта лейтенант Пулат Ерқобулов иш вақтида.

Қоңыратлы киши сержант Д. Аманбаев үлғли хызметлери менен тилге алынбақта. Сүуретте: Д. Аманбаев гезектеги әскерий машқы уақтында.

Бажыхана хызметинде

ДАСТУРХАННАН УРЛАП

ТАСЫП БАЙЫҒАНЛАРҒА...

Қарақалпақстан Республикасы бажыхана хызметинде №6 шы «Шоманай» бажыхана посты барлық көрсеткишлери бойынша алдығы орынларда киятыр. Пост қадағалауында Түркменстан менен 82, Қазақстан Республикасы менен 40 километр шеғара, Устирт жазықлығына шығарлықлар болғаны менен исленетуғын жұмыс көлеми оғада көп. Аўқамға бириккен жыллары бундай шеклеулерди, хызмет түрлерин көрмей, аўыл аралас, қойы қоралас жасап келген халықлар арасында дослықты, бекем аўызбиршиликти тәмийинлеп, қарым-қатнасықлар жасауда үлкен хызметлер атқармақта. Сондай-ақ халқымыздың базар қатнасықларына өтип жасаудағы уақтыңша ушырасып атырған қыйыншылықларынан пайдаланып нызамсыз түрде сыртқа зат шығарып байыуға умтылушыларға тыйым салыуда күн-түн демей қырағылығын күшейтпекте.

Пост жәмәетин үлкен қуанышқа бөлеп 1996-жылы қурылыс жойбарлық нырқы 1 миллион 400 мың сомлық заманагөй үлгідеги стационарлық пост имараты қурып пайдаланыуға берилди. Буннан басқа Устирт тегислигине «Қасқа жол», «Дигирманшы», «Қурбанбай ата» шығарлықлары механизмлер жәрдемінде көтерилу мүмкиншилиги бар еки орында 4 хәрекеттеги постлар шөлкемлестирилген.

Бажыхана хызметкерлериниң 1995—1996 жыллардағы ислеген жұмысларына таллау жасай отырып мына дереклерге айырықша итибар бергимиз келеди. 1995-

жылдың өзінде товар-материаллық байлықларды нызамсыз түрде алып шығуға хәрәкет етилген 68 факт есапқа алынған. Республикамыздың тысқарысына кетип баратырған улыўма нырқы 183 мың сомлық бул затлардың 121 мың сомға жақыны азық-аўқатлық затлар еки таңландырады. Солардың ишинде 25 бас мал, гөш, колбаса, ун өнимлери басқа да түрли азық-аўқатлар бар. 1996-жылы да халқымызға ең керекли болған бул затларды нызамсыз алып кетиушилерге қарсы тыянақлы жұмыс исленгенликтен фактлер 18 ге шекем азайды. Деген менен, 1996 жылдың 11 айы ишинде 23 бас мал, 14360 сомлық гүриш, 238 килограмм гөш, колбаса, қурғатылған сүт, шийки балық сыяқлы затлар иркилип, мәмлекет пайдасына өндирилип, тәртип бузыушыларға айып пул салынды. Халқымыздың өзине жетпей атырған бул азық-аўқат өнимлерин базар хәм сауда орындарынан арзан алып, басқа елдерге қымбатына пуллап, аңсат байыуды гөзлеушилер менен еле де табанлы жұмыслар алып барыуға туура келеди.

Өткен жылдың октябрь айында Тақиятас қаласының пуқарасы В. В. Ан хәм М. Сабуровлар 11 бас шошқаны Қазақстан Республикасына сатып пайдаланыу ушын алып баратырғанда иркилген. 1996-жылдың 22 январында «Дигирманшы» минерлигинде Қазақстан Республикасының пуқарасы Ә. Мәдиев 12 бас сыйырды нызамсыз түрде алып баратырғанда усланған. Сондай-ақ усы респуб-

ликаның пуқарасы Б. Суюнов 1996 жылы 7600 килограмм гүриш, 338 килограмм гөш, 335 килограмм шийки балықты, улыўма нырқы 132270 сомлық затты алып баратырғанда қырағы бажыхана хызметкерлери тәрәпинен иркилген. Хожели районының пуқарасы А. Балжанов та 14 июль күни арнаулы көлик жаллап 425 килограмм гүриш, 488 килограмм басқа да азық-аўқатлық затларды нызамсыз жоллар менен алып шығуға сапар шеккенде дийдилеген мақсетине жете алмай қалды.

Жыл дауамында жүк бажы баянламаларын рәсмийлестирю бойынша 63 хұжет толтырылып, 734,8 тонна улыўма нырқы 3 миллион 395 сомлық затлар район сорамынан сыртқа шығарылып хәм қабыл етилип алынды. Усы материаллық товар байлықларынан тийисли бажы төлемлери, бажы салығы өндирип алынған.

Бул постта жұмыслардын еле де талап дәрежесинде болыуы ушын хызметкерлерди автотранспорт, жанармай хәм аўысық бөлеклер менен тәмийинлеу, стационарлық постқа телефон байланысын орнату, тәбийий газ әкелю сыяқлы жетиспеушликлер унамсыз тәсийрин тийгизип атырғаны белгиле. Өз шешимин күтип турған бул машқалалар тараў басшылары тәрәпинен инабатқа алынады деген үмиттемиз.

Ө. ӨТЕУЛИЕВ.

Шоманай районы.

ШАРОИТЛАРИМИЗ ЯХШИ

Мен Ташкент вилояти, Бўстонлик райони Сижак қишлоғидан Нукус шаҳрига хизматга келдим. Ҳозир мен взвод командири ўринбосари бўлиб хизмат қилаялман.

Бу ерда хизмат қилиш учун ҳамма шароитлар бор. Аскарларни жисмонан чинқатириш учун спорт мойдони бор. Дам олиш кунлари концертлар ташкил

қилинади. Ротамизда дам олиш кунлари телевизор кўрамыз. Қисмимиз ошхонасида ҳамма шароит яратилган. 14-январь Ватан ҳимоячилари кўни билан ҳамма Ватан ҳимоячиларни ва Қорақалпоғистон Республикаси аҳлини қизгин, табриклайман.

Собир ТУРАҚУЛОВ
катта сержант.

Ўзбекистон Республикасиның жаңа паспортын алыўға халқымыздың қызығушылығы күннен-күнге артақта. Халыққа өз хызметин аянбай көрсетип атырган Кегейли районының паспорт

стол басығы милиция капитаны Сапарбай Уматов.

Сўётте: Сапарбай Уматов жумыс уақтында.

Аскарлар ўзларининг бўш вақтларида газета ҳамда журналлар билан ўз вақтида танишиб борадилар.

Суратда бир гуруҳ аскарлар «Адам хэм Нызам» газетаси билан танишмоқдалар.

РЎЗНОМА ХИЗМАТИНГИЗДА

Адлия ва суд идоралари, прокуратура, ички ишлар, адвокатура ҳамда солиқ инспекцияси, божхона ва бошқа юридик ташкилотлар, корхоналар, барча-барча жамоатлар фаолиятини ўз сифаларида мунтазам ёритиб ҳуқуқий таълим самарадорлигини оширишга қамарбаста бўлган «Адам хэм Нызам» «Инсон ва қонун» ҳуқуқ газетасига 1997 йил учун обуна давом этмоқда.

Сизга ҳуқуқий хизматдош бўлган қалбингизга нур олиб кирувчи, меҳнат фаолиятингизда ҳамisha мададор бўлувчи «Адам хэм Нызам» «Инсон ва қонун» бундан кейин ҳам ҳамроҳингиз, маънавий сафдошингиз бўлишини истагангиз газетамизга обуна бўлинг.

Хонадонингизга тинчлик, соғлиқ-саломатлик тилаб,

ТАҲРИРИЯТ.

ДУЗЕТИУ

Газетаның усы жыл 9-январь №2 санының 4-бетинде жәрияланған «02 хабарлайды» деген үшінши темасындағы Д. атлы қыздың арзасында

көрсетилген фактлер тергеў-тексеріу нәтийжесинде өз дәлилин таппағандықтан редакция жәмәәти Танаатар Садықовтан кеширим сорайды.

НӘШЕБЕНТЛИККЕ ХЭМ ГИЯБЕНТЛИККЕ ҚАРСЫ ГҮРЕС—ӘХМИЙЕТЛИ ҰАЗЫЙПА

Республикамыздың ҳуқуқ уйымлары хызметкерлери тәрәпинен гиябентлик хэм нәшебентлик жынаятның алдын алыў хэм оны болдырмаудың барлық илажалары көрилип атыр. Бизин елимизде усы иллетке қарсы гүрес бир неше жыллардан берли жүргизилип киятыр. Бундай иллет пенен шүғылланыўшылар уақтында дизимге алынып, олардың ислери судқа өткерилип, Ўзбекистон Республикасы Жынаят Кодексиниң тийисли статьялары менен жынайы жуўақкершиликке тартылмақта.

Пайтахтымыз Нөкис қаласы аймағында усы гиябентлик хэм нәшебентлик затларға байланыслы болған ямаса олар менен шүғылланыўшы бир қатар пухаралар жынайы жуўақкершиликке тартылып, ауыр хэм узақ мүддетлерге еркинен айырыў жазаларына ҳүким етилиўине қарамастан, усы тайпадағы жынаятты ислеп, олар менен шүғылланыўшылар еле де ушыраспақта.

Ўзбекистон Республикасы Жынаят Кодексиниң 270 хэм 276 статьяларында нәшебентлик, гиябентлик пенен шүғылланыўшы яғный усындай затларды нызамсыз түрде сақлаганы, ийелик еткенлиги, бир-биреуден өткергенлиги, оларды егип тәрбия

лаганы хэм нызамсыз түрде сатқандығы, сатыў мақсетинде ийелик еткенлиги, бақа да усында пайдаланғандығы ушын жынайы жуўақкершиликлер белгиленген. Мәселен, усы статьяларда бир қатар жаза түрлери көрсетилген. Гиябентлик хэм нәшебентлик затлардан пайдаланыў усыллары бойынша 20 мың сом мугдарына шекем жөрийма, мийнетке дүзетіу, ҳәр қыйлы мүддетке еркинен айырыў, көп мугдардағы усындай затларды сатқаны ушын 10 жылдан 20 жылға шекем, ен ауыр жаза— мал-мүлкин конфискациялау менен бирге өлим жазасы көрсетилген.

Соңғы уақытлары усы тайпадағы жынаятлар қаламыз аймағында ушыраспақта. Олардың айырымларынан мысаллар келтирип өтпекшимен.

Пухара Жолмурза Балтабаев 1995 жылы 11-август күни Нөкис қаласы М. Нурмухамедов көшеси, 24-жайда өз қонысының үйине телефоннан қоңырау етиу ушын киргенде милиция хызметкерлери тәрәпинен тексерилди. Нәтийжеде оның сатыў мақсетинде алып жүрген улыўма салмағы 6,1 грамм нәшебентлик заты табылды. Бул факт бойынша жынаятлы ис қозғатылып, пухара Жолмурза Балтабаев Ўзбекистон Респуб-

ликасы Жынаят Кодексиниң 273-статьясы 1-бөлими менен айыплы деп табылды хэм 3 жыл қамақ жазасы берилди. Буннан басқа пухара Низаматдин Байгенжеев 1995-жылы 11-август күни милиция хызметкерлери тәрәпинен иркилип, тексерилгенде оның қалтасынан сатыў мақсетинде алып жүрген улыўма салмағы 6,5 грамм гиябентлик заты табылды. Бул ис бойынша да жынаятлы ис қозғатылып, пухара Низаматдин Байгенжеев 6 жыл еркинен айырыў жазасын алды.

Жәмийетшилигимизге соны да айтип өтиу керек, нәшебентлик хэм гиябентлик затларды алып жүрген ямаса сақлаған пухаралар да нызам бойынша жуўақкершиликке тартылады. Атап айтқанда, 1995-жылы 16-ноябрьде Нөкис қаласы Бердақ проездеи көшесинде арақ ишип мас ҳалында жүрген Алексей Розымбетов милиция хызметкерлери тәрәпинен иркилгенде оның қалтасынан қағазға ораулы бир грамм гиябентлик зат табылды. Сондай-ақ, өткен жылы 8-март күни Нөкис қаласы Бердақ көшеси 114-жайда жасап атырған пухара Рәметулла Салиевтиң үйине милиция хызметкерлери тәрәпинен тинтиу өткерилгенде, оның үйинен салмағы

үш граммлық наркотик зат табылды. Бул пухаралардың бириншисине мийнет ҳақысының ай сайын 20 процентин мәмлекет пайдасына өндириу менен бирге 2 жыл дүзетіу жумысларына тартыу, екіншисине бир жылға еркинен айырыў жазасы қолданылды.

Қаламыз турғынлары тәрәпинен нәшебентлик затларды транспорт кураллары арқалы басқа мәмлекетлерге нызамсыз жоллар менен алып өтиу фактлери де ушыраспақта. Атап айтқанда, Нөкис қаласының турғыны Виталий Тенге темир жол станциясында поездға минер уақтында милиция хызметкерлери тәрәпинен иркилип тексерилди. Нәтийжеде оның сумкасынан бир буханка нанның ишинен целлофан пакетке оралған 11 шарик түриндеги улыўма салмағы 46,3 грамм гашишана ша шықты. Алдын-ала тергеу дәуиринде Виталий Тенге сумкасынан шыққан затларды сатыў мақсетинде сырт мәмлекетке алып кетип баратырғандығы анықланды. Жынаятлы ис Нөкис қалалық халық суды тәрәпинен қаралып, суд тергеу жуўмағында пухара Виталий Тенге Ўзбекистон Республикасы Жынаят Кодексиниң 273-статья 2-бөлими менен 6 жыл еркинен айырыў жазасы берилди.

Нәшебентлик хэм гиябентлик затларды ишип, шегип ямаса басқаша түрде пайдаланған адам жәмийетлик тәртипти бузып, тийкарсыз түрде гүдибузарлық жынаятқа жол қояды. Бундай пухаралар халықтың тынышын алып, денсаулығына қастан жарақатлар салып, зақым келтиреді. Қәтгеки айырым жағдайларда жәмийетиямыз ушын қауипли болған ауыр жынаятлардың келип шығыўына себепши болады.

Усы нәшебентлик хэм гиябентлик жынаятлардың алдын алыў нәтийжесинде биз тек гана усы тайпадағы жынаятлардың сапластырылыўына гана емес, әл сонын менен бирге пухараларымыздың, соның ишинде келешегимиз болған жас әуладларымыздың саламатлығына да ерисемиз. Сондай-ақ, усы затларды сатыўдын хэм сатып алыўдың, оларды егип тәрбиялаудың алдын алған боламыз. Улыўма алғанда нәшебентлик хэм гиябентлик жынаятларына қарсы гүрес ҳуқуқ қорғау уйымлары хызметкерлериниң алдында турған бүгинги ең әхмийетли ұазыйпалардың биринен есапланады.

Т. ИБРАИМОВ.

Нөкис қаласы прокуратурының аға жәрдемшиси, 1 класс юрист.

«АДАМ ХЭМ НЫЗАМ» ШӨЛЖЕМЛЕСТИРИУШИЛЕР; Қарақалпақстан Республикасы Прокуратура-сы, Әділлик Министрлиги, Ички ислер Министрлиги.

Газета А-3 форматында нұсқасы 3000 569 буйыртпа менен басылды.

Бас редактор ушын Роза КӨБЕЙСИН қызы.

Редакцияның жәмийетлик кеңесгөйлери: Парахат АЙТНИЯЗОВ, Сейтназар ЕРЖАНОВ Батыр МАТМУРАТОВ, Халмурза МАМУТОВ, Фархад НИЗАМОВ, Азат НУРЖАНОВ, Жаңабай САДЫҚОВ, Жаңабай ШЫЛМАНОВ, Замира ШАМУРАТОВА, Ҳакимбай ҲАЛИМОВ.

Нәубетши Парахат Ҳабибуллаев.

Мөкан жайымыз; Инд; 742000. Нөкис қаласы Гөресизлик көшеси №44 жай. телефон; редактор; 4—47—59.

Басыўға рухсат етилген уақты 15.00 Индекс 64624